

Energikommisjonen

Oppnevnt 11. februar 2022

NOU 2023:3
MER AV ALT – RASKERE

Lars Sjørgard
1. februar 2023

Energikommisjonens mandat

- Overordnet: Kartlegge energibehovene og foreslå økt energi-produksjon, med mål om at Norge fortsatt skal ha kraftoverskudd
- Legge til grunn eksisterende evalueringer, bl.a. dagens energikrise og strømstøtte
 - Ikke del av mandatet å foreslå kortsiktige tiltak kun innrettet mot dagens energikrise
 - Men våre tiltak demper presset på kraftprisene
 - Mer utbygging
 - Mer sparing
 - Mer engasjerte sluttbrukere som er fleksible
- Evaluere erfaringene med energiloven, belyse krafthandelen mellom land og drøfte forsynings sikkerheten
- Vurdere viktige veivalg fremover

en viktig del av kommisjonens mandat. Kommissjonen skal vurdere utviklingen i forsynings sikkerheten for kraft, og legge Verneplan for vassdrag til grunn for arbeidet.

En hovedoppgave for kommisjonen er å vurdere hva som er de grunnleggende dilemmaene i norsk energipolitikk fram mot 2030 og 2050, og hvordan ulike politiske valg kan påvirke den langsiktige utviklingen i norsk kraftforsyning. Vurderingene skal blant annet skje på grunnlag av et oppdatert faktagrunnlag fra evalueringen av kraftsituasjonen 2021-2022, evaluering av strømstøtteordningen og strømnettutvalgets rapport. Kommissjonen skal holde tett kontakt med

KONGELIG RESOLUSJON

Olje- og energidepartementet
Statsråd: Marte Mjøs Persen

Ref.nr.:
Saksnr.: 22/xxx-
Dato: 11. februar 2022

Oppnevning av en energikommisjon

Trygg tilgang på kraft legger grunnlaget for verdiskaping og velferd, og er i dag en nødvendighet for de fleste samfunnsfunksjoner. Tilgang på rikelig med ren og rimelig kraft har i årtier vært den norske industriens fremste konkurransefortrinn. Regjeringen ønsker at dette også i fremtiden skal være fortrinnet for norsk industri og bidra til verdiskaping og sysselsetting i hele landet.

Norge har i dag overskudd av kraft i år med gjennomsnittlige værforhold. Det har blitt bygget ut nye kraftproduksjon de senere årene, uten at forbruket har økt tilsvarende. I årene fremover ligger det an til en sterkere vekst i kraftbehovet, i takt med en økende elektrifisering av samfunnet, nye næringer med stort kraftbehov og en fortsatt omlegging fra fossil energi til fornybar kraft. Samtidig er den langsiktige utviklingen av kraftforsyningen ikke uten vanskelige valg.

All produksjon av kraft innebærer krevende avveininger mellom miljø, kostnader og verdi av produksjonen. Lønnsom ny kraftproduksjon avhenger av at kraftprisene dekker kostnadene, samtidig som høye kraftpriser er krevende for mange forbrukere og virker negativt på lønnsomheten i industri og næringsliv. Framover vil trolig kostnadene for både vindkraft til havs, landbasert vindkraft og solkraft komme til å falle videre. I tillegg vil bl.a. forbruksvekst og økning i CO₂-prisen bidra til å heve kraftprisene i Norge, noe som vil øke lønnsomheten av ny kraftproduksjon. Arealbegrensninger, nettkapasitet og framtidige avveininger mellom verdien av ny kraftproduksjon og miljø- og naturhensyn og andre interesser vil ha stor betydning for hvor mye ny kraftproduksjon som faktisk bygges.

På denne bakgrunnen legger Olje- og energidepartementet frem forslag om at det nedsettes en energikommisjon. Kommissjonen skal levere sin rapport som en norsk offentlig utredning (NOU) til olje- og energiministeren. Formålet med energikommisjonen er å kartlegge energibehovene og foreslå økt energi-produksjon, med mål om at Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon av kraft og at rikelig tilgang på fornybar kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri.

Mandat

Energikommisjonen skal vurdere hvordan Norges kraftforsyning på lang sikt vil påvirkes av energimarkeder i stor endring, perspektiver for forbruksutviklingen av kraft og det realistiske potensialet for ny samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon. Energieffektivisering skal være

5. desember 2022.
overordnede temaer:
kraftendring
kraftproduksjon
en
en.
den langsiktige energipolitikken, og vil
olje, partene i arbeidslivet og
representanter for forbrukere og produsenter
i likestillings- og diskrimineringsloven.
miljø på energi- og kraftområdet, med en
energidepartementets budsjett.

1

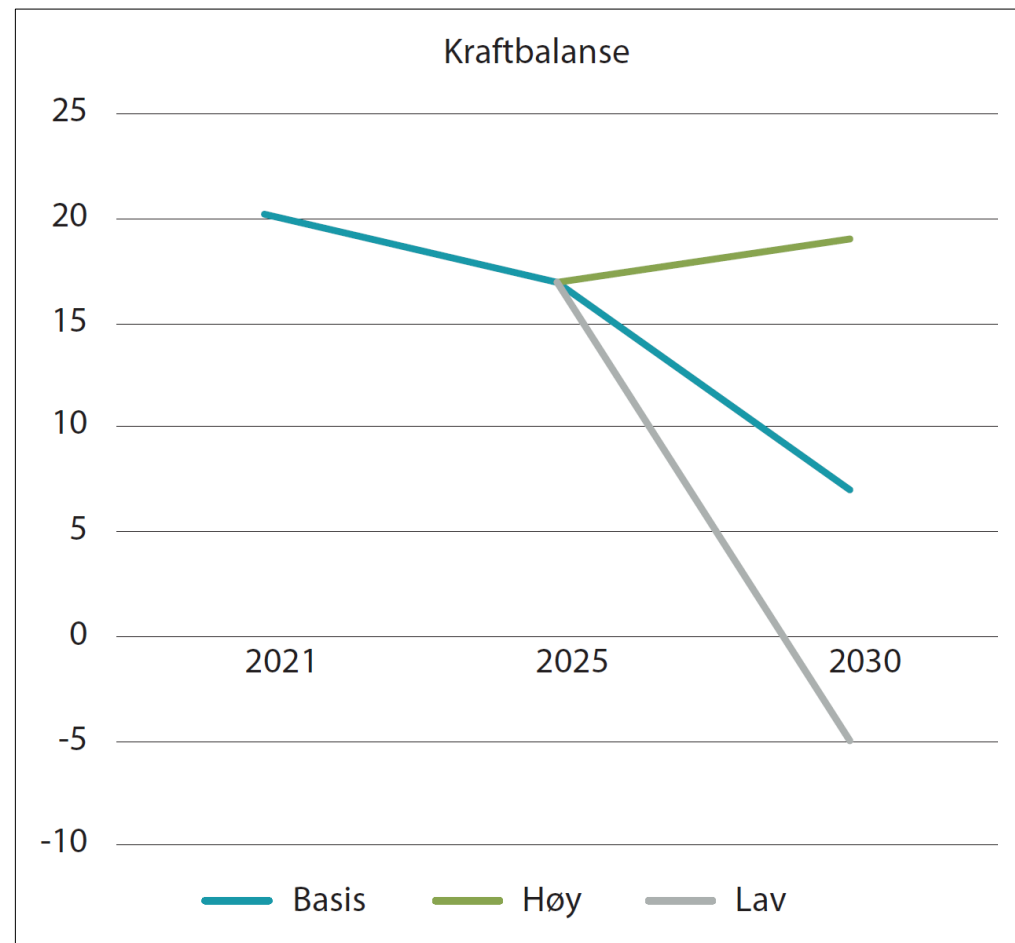
Kommisjonens medlemmer

- Lars Sjørgard, professor, Bergen (leder)
- Øistein Andresen, konsernsjef, Hamar
- Bård Folke Fredriksen, adm. dir., Oslo
- Sverre Gotaas, direktør, Porsgrunn
- Anniken Hauglie, viseadm. dir., Oslo
- Gyro Heia, ordfører, Birkenes
- Silje Ask Lundberg, seniorrådgiver, Oslo
- Hans-Erik Ringkjøb, ordfører, Voss
- Kjell Roland, samfunnsøkonom, Oslo
- Gudrun Rollesfsen, adm. dir., Hammerfest
- Helene Seim, adm. dir., Odda
- Liv Monica Stubholt, partner, Oslo
- Berit Tennbakk, partner, Oslo
- Are Tomasgard, LO-sekretær, Lillestrøm
- Arve Ulriksen, adm. dir., Utskarpen

Behov for et taktskifte

- Betydelig økt kraftforbruk mot 2030 og 2050
- Dagens vedtatte utbygginger av begrenset størrelse
- Behov for et taktskifte for å sikre et kraftoverskudd i normalår
 - Mer effektiv og fleksibel energibruk
 - Utløse investeringer i mange typer fornybar kraft
 - Øke nettkapasiteten for å få kraften frem
- Flertallet: Innen 2030 minst 40 TWh økt produksjon og minst 20 TWh energisparing
- Kraftoverskudd bidrar til forsyningsikkerhet og konkurransedyktige priser

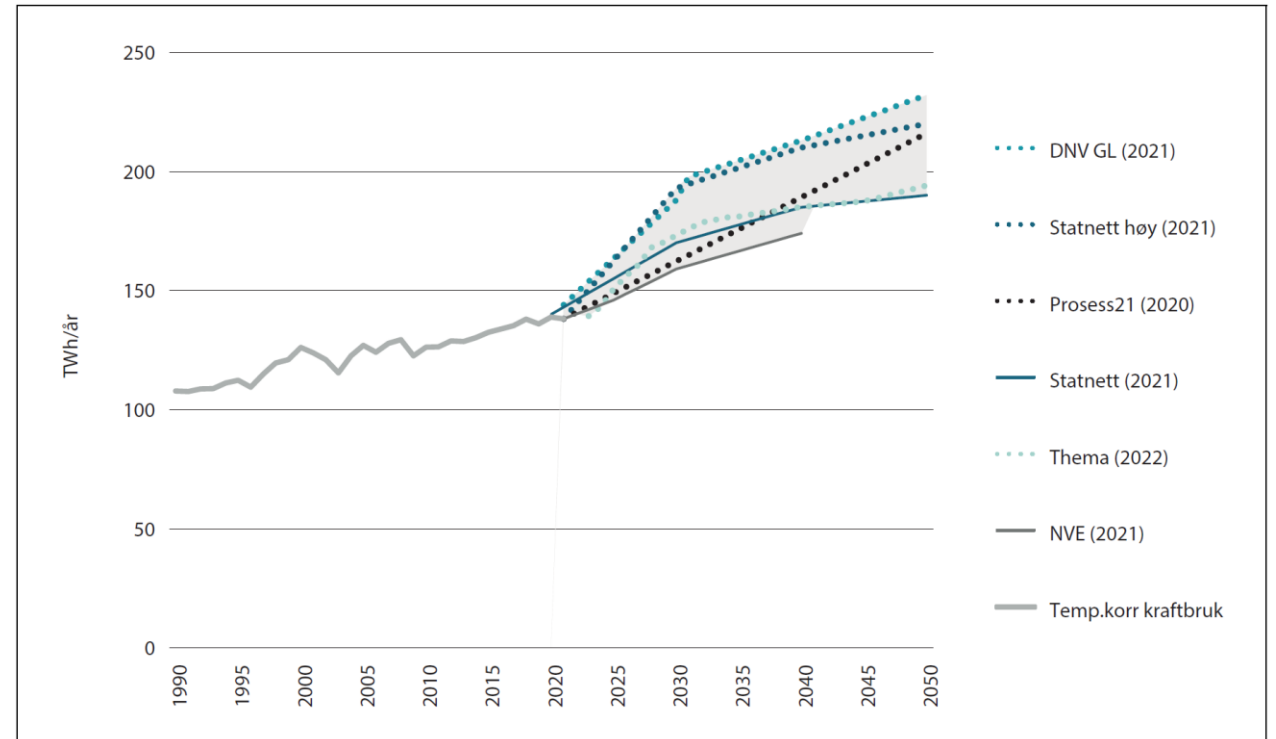

NVEs anslag for kraftbalanse 2021-2030 i basis, høyt og lavt scenario, TWh/år
Kilde: NVE

Kraftforbruket vil øke

- Om lag 20 TWh kraftoverskudd i dag
- Elektrifisering nødvendig for å nå klimamålene
 - Eksisterende industri
 - Petroleum
 - Transport
- Legge til rette for ny grønn industri
- 3 TWh under bygging og 6 TWh konsesjonsgitt

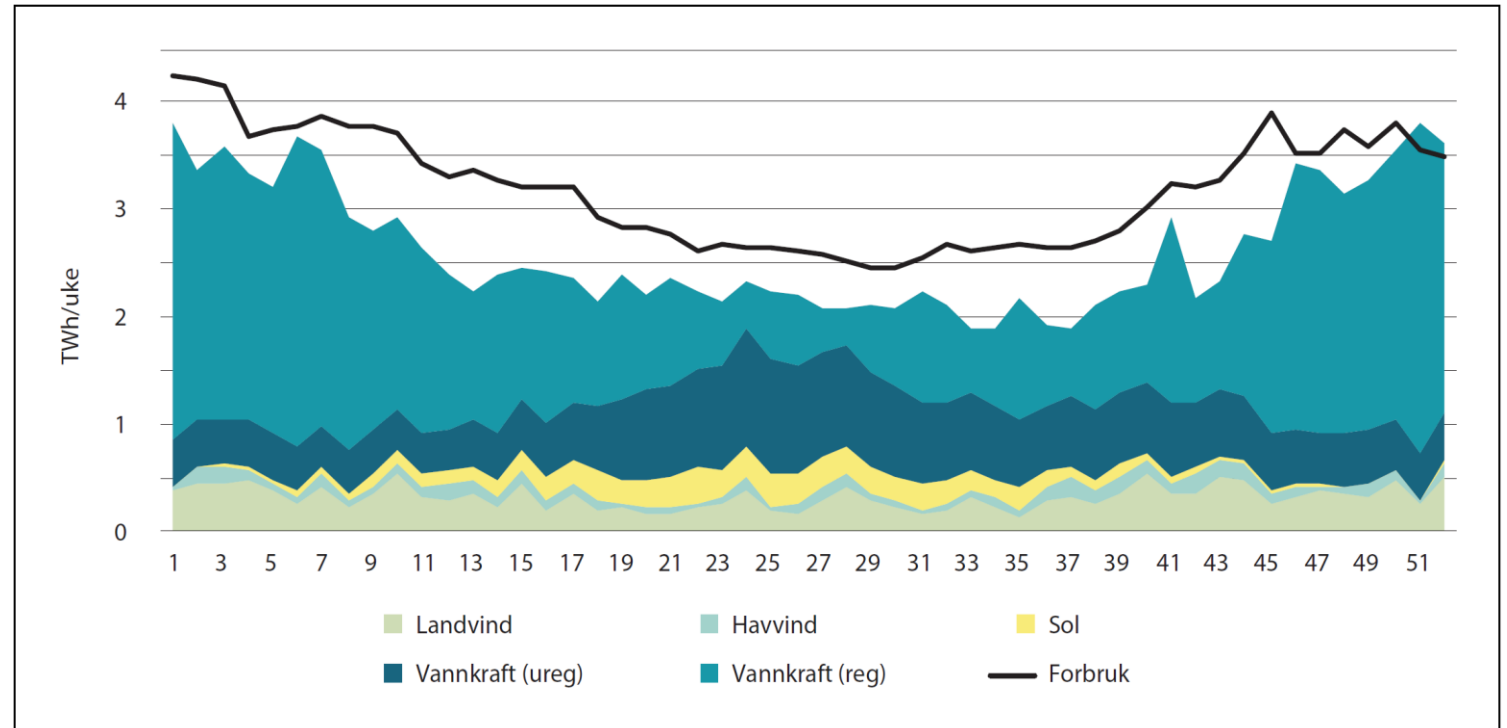

Utfallsrom for fremskrivinger av kraftforbruk i 2030, 2040 og 2050
Kilde: NVE, Statnett, Thema, DNV GL og Prosess21

Tørrår i 2030 kan bli krevende

- Eksempel der lite kraftoverskudd i normalår i 2030 (7 TWh)
 - Lavere enn det vi har i dag (20 TWh)
- Tørt år a la 2010 kraftunderskudd på om lag 35 TWh i 2030
- Må løses ved:
 - Import
 - Flerårsmagasiner
 - Forbrukerfleksibilitet, særlig i vårknipa

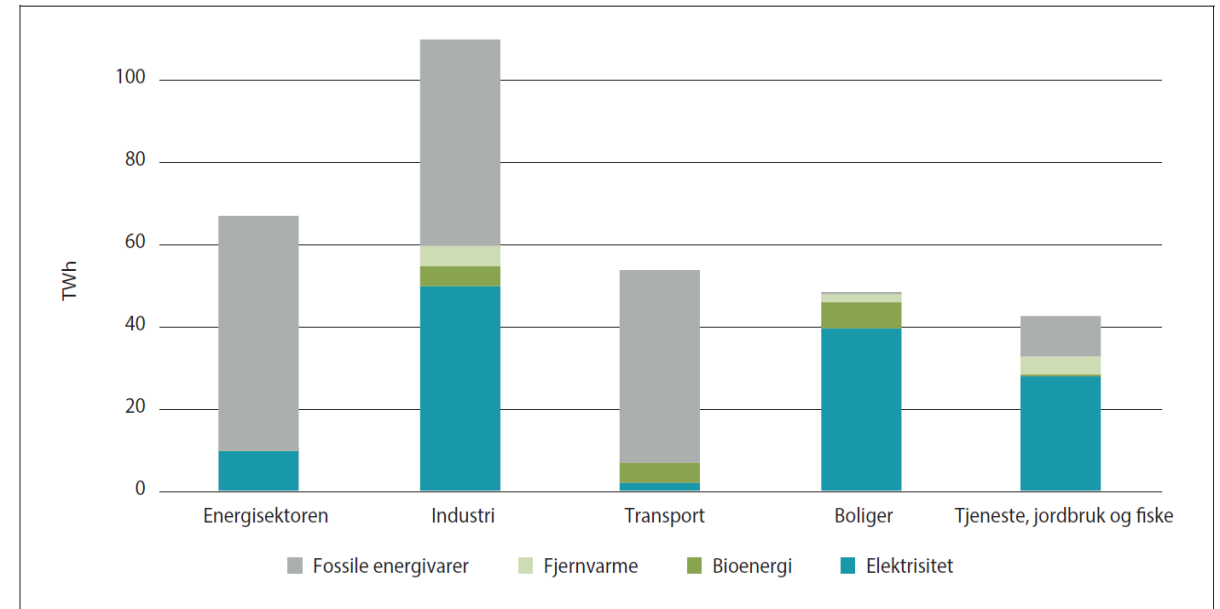

Kraftforbruk og fornybarproduksjon i et kaldt og tørt Norge i 2030, TWh/uke
Kilde: Thema og Multiconsult (2022)

Mer effektiv og fleksibel energibruk på alle områder

- Effektiv og fleksibel energibruk betyr mindre belastning ved knapphet og ikke så høye priser
- Nasjonal handlingsplan for energieffektivisering
 - Skreddersy mål og virkemidler
 - Klargjøre roller og plassere ansvar
- Viktige satsinger
 - Nasjonal handlingsplan for alle sektorer, med etterprøvbare mål
 - Utnytte overskuddsvarme fra industrien
 - Nasjonalt løft – mindre kraftforbruk i bygg
 - Utnytte mulighetene for fjernvarme og varmepumper
 - Utvide mandatet til Enova
- Kommunene må få en mer aktiv rolle

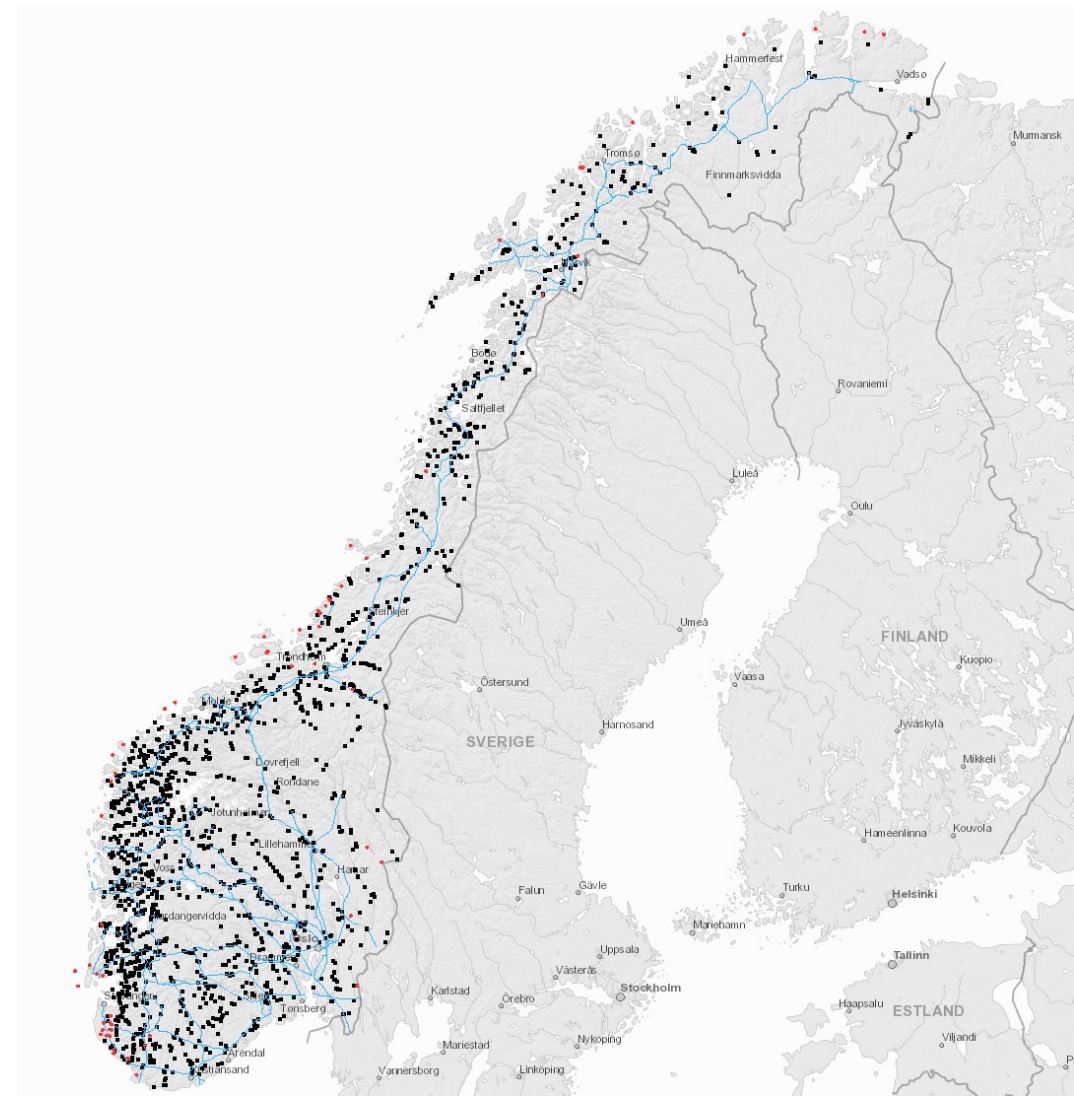

Total energibruk i Norge i 2021, per sektor og energivare, TWh/år
Kilde: SSB

Utnytte alle kilder til mer fornybar kraft

- **Vannkraft**
 - Opprustes og utvides
 - Pumpekraft
 - Flomvern kombinert med kraftproduksjon
 - Flertallet: Frivillige avtaler om 7 TWh utbygging
- **Vindkraft på land**
 - Berørte kommuner må få en større andel av verdiene som skapes, bl.a. ved 15 % andel av grunnrenteskatten
- **Vindkraft til havs**
 - Tidlig kartlegging av miljø, samt langsiktig og helhetlig plan for havvind og nett må raskt på plass
 - Staten må inngå langsiktige kontrakter med utbyggere
 - Flertall: Bunnfast havvind bør utvides fra 1,5 til 3 GW i første fase
- **Solkraft**
 - Helhetlig regulering for solkraft på bygg og bakkemontert solkraft
 - Forenklet søknadsprosess

Raskere saksbehandling for ny kraftproduksjon

- Gode prosesser, høy kvalitet på saksbehandlingen og vern om demokratiske prosesser viktig
- Potensiale for betydelig kortere saksbehandlingstid, blant annet ved:
 - Prioritert rekkefølge i saksbehandlingen
 - I større grad parallelle prosesser
 - Sette tidsfrister for saksbehandlingen
 - Gjennomføre samlet pakkebehandling
 - Forenkle behandlingen av klager, særlig der ikke nye, relevante opplysninger
 - Styrke kapasiteten til saksbehandling

Mer nettkapasitet

- Tilgang til nett er ofte en flaskehals
 - Industrien oppgir nettilgang som viktigste barriere for nyetablering
- Bygger på strømnnettutvalgets rapport
- I tillegg foreslår et flertall at:
 - Nettstrukturen i større grad bør bygges ut i forkant av utviklingen i forbruket
 - Statnetts mandat tydeliggjøres slik at de kan ligge mer i forkant med nytt nett

Organisering av norsk kraftsektor

- Et markedsbasert system under sterk statlig styring godt egnet også i fremtiden
 - Innfase mer vind- og solkraft
 - Mer fleksibel og effektiv energibruk
- Markedet alene sørger ikke for nødvendig omstilling/beskyttelse:
 - Mer langsiktige avtaler offentlig-utbygger
 - Vurdere å delvis skjerme næringsliv og husholdninger mot store prissvingninger
 - Strømprisutvalget – innspill fra kommisjonen
- Kommunene må involveres og ansvarliggjøres på en tydeligere måte
- Opprette nasjonalt kompetansesenter for kommuner

Organisering av handel med utlandet

- Potensiale for gevinster ved handel, selv om naboland går fra termisk til uregulerbar produksjon
 - Klimaendringene kan bety mer import i tørrår
 - Behov for mer import av billig vindkraft
- Behov for endringer i lys av mulige strukturelle reformer i andre land
 - Norsk vannkraft unik, og vi må delta aktivt i debatten i Europa om evt. endrede regler for handel
 - Når konsesjonstiden for kabler utløper vurdere behov for evt. fornyelse, på samme måte som for nye kabler
 - Flertall: Utrede hvordan unngå at prissmitten fra naboland skal overstyre norsk energipolitikk

Organisering av forsyningsikkerheten

- Akseptabel forsyningsikkerhet et ansvar for det offentlige, og viktig med:
 - Økt kraftproduksjon
 - Større fleksibilitet på produksjons- og etterspørselsiden
- Omverden med mer uregulerbar kraft gir nye utfordringer vi må adressere:
 - Regelverk må sikre at magasinene ikke tømmes for mye før ev. tørrår
 - Avklare hvordan eksporten kan begrenses om nødvendig i ekstreme situasjoner
 - Løpende vurdere behovet for sterkere insentiver til økt utbygging av effekt
 - Flertallet: Energilovens formålsbestemmelse må omfatte forsyningsikkerhet

Prioriteringer

- Utbygging kan stoppe opp av ulike grunner:
 - Naturhensyn
 - Folkelig motstand
 - Høy kostnad
- Ved begrenset utbygging / sparing må folkevalgte prioritere:

Klimamål for
dagens økonomi

+

Ny grønn industri

=

Redusert
kraftoverskudd

En helhetlig energi- og klimapolitikk

- Tiltakene vil bidra til et taktskifte som kan sikre et fortsatt kraftoverskudd i normalår
 - Signal til næringslivet om konkurransedyktige priser også i fremtiden
- Flertall: Mål om innen 2030
 - Minst 40 TWh i økt fornybar kraftproduksjon
 - Minst 20 TWh i energisparing
- Mindretall: Sette retning, men ikke mål
- Stortinget må regelmessig bli orientert om energi- og klimapolitikken
 - De to politikkområdene må sees i sammenheng
- Vi har mulighet for å bygge et mer robust kraftsystem enn noe annet land

Energikommisjonen

Oppnevnt 11. februar 2022